

prof. RNDr. Jan Petránek, DrSc.

(*1922, +2015)

Po maturitě a studiu chemie na Vyšší státní průmyslové škole v Praze pracoval jako vedoucí analytické chemické laboratoře ve Výzkumném ústavu Českomoravské, a. s. (ČKD), v Praze. Po válce studoval přírodní vědy a chemii na Univerzitě Karlově a po složení prvních státních zkoušek se již cele věnoval studiu geologie. Získal doktorát přírodních věd a na podzim 1948 zahájil jednoroční studium na Princetonské univerzitě v USA. Po návratu přednášel geologii na Univerzitě Karlově. Zde měl politické nesnáze a byl přeložen na Vysokou školu báňskou v Ostravě. V roce 1954 nastoupil do Ústředního ústavu geologického v Praze (dnešní Česká geologická služba). Získal vědeckou hodnost kandidáta věd (CSc.) a v roce 1966 doktora věd (DrSc.). V roce 1968 se vrátil na Univerzitu Karlovu, neboť fakultní rada jednomyslně navrhla jeho rehabilitaci a jmenování docentem. Za rok, v rámci tzv. normalizace, Ministerstvo školství rehabilitaci zamítlo. Po krátkém působení v Akademii věd nastoupil znovu do ÚÚG (1976–1986). V roce 1990 byl jmenován docentem a brzy nato i profesorem geologie. Po svém odchodu na odpočinek se nadále věnoval vědecké a publikační činnosti, včetně popularizace. Do poslední chvíle neúnavně pracoval na své Encyklopedii geologie, kterou ještě stačil v prosinci 2015 připravit k tisku, jejího vydání už se však bohužel nedočkal.

Odborná činnost

V prvních letech studoval středočeský devon, později se zabýval výzkumem ostravsko-karvinské uhelné pánve. Nejdélší období věnoval studiu našich sedimentárních železných rud. V ÚÚG založil sedimentologické oddělení a byl školitelem vědeckých aspirantů. Výsledky uveřejnil ve velkém množství publikací doma i v zahraničí (Dánsko, Holandsko, Rusko, NDR, Irák, SRN).

V letech 1965 a 1966 pracoval jako expert OSN v oboru geologie a hornictví v Etiopii, 1978–1980 byl vedoucím naší skupiny v irácké státní geologické službě a v letech 1984–1986 působil jako vysokoškolský profesor v Tunisku.

Činnost v mezinárodních organizacích

Byl vědeckým sekretářem Mezinárodního geologického kongresu v Praze 1968 a v letech 1968–1976 zástupcem generálního sekretáře Mezinárodní unie geologických věd (IUGS). V této funkci se podílel na přípravě Projektu mezinárodních geologických korelací (IGCP), společného projektu UNESCO a IUGS, a stal se členem Rady IGCP, která projekt řídila.

Významnější publikace

Nekovové nerostné suroviny (VŠB Ostrava, 1954); Usazené horniny a jejich ložiska (Academia, 1963); editor učebnic pro geologickou průmyslovou školu; spoluautor Mineralogie Československa (2. vyd., Academia, 1981), Malá encyklopedie geologie (Nakl. Jih, 1993), Za tajemstvím kamenů – příručka pro mladé sběratele hornin, minerálů a zkamenělin (ČGS a Grada, 2011).